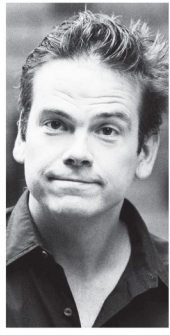
AKO BOJ O MEDIÁLNE IMPÉRIUM
ROZVRÁTIL JEDNU RODINU – A AJ CELÝ SVET

GABRIEL SHERMAN

DYNASTIA MURDOCHOVCOV

GABRIEL SHERMAN

DYNASTIA MURDOCHOVCOV

DYNASTIA MURDOCHOVCOV

Ako boj o mediálne impérium
rozvrátil jednu rodinu
– a aj celý svet

GABRIEL SHERMAN

Gabriel Sherman
Bonfire of the Murdochs: How the Epic Fight to Control
the Last Great Media Dynasty Broke a Family – and the World

Copyright © 2026 by Gabriel Sherman
Translation © Samuel Marec
Jacket photo © Arnold Newman Properties/Getty Images, ČTK/AP/Charles Sykes, DAVID MARIUZ/Headpress/Profimedia, LEON NEAL/AFP/AFP/ Profimedia, David Fisher/Shutterstock Editorial/Profimedia
Design & Layout © Ondrej Iványek
Slovak edition © 2026 by N Press, s. r. o.

ISBN 978-80-8230-500-8

Venujem Jennifer.

Lebo syn znevažuje otca,
dcéra povstáva proti svojej matke,
nevesta proti svokre;
nepriateľmi človeka sú jeho domáci.

Kniha proroka Micheáša, 7:6

Obsah

Prológ 13

PRVÁ ČASŤ: DOBYTIE
Prvá kapitola: Vydavateľko 21
Druhá kapitola: Persona non grata 33
Tretia kapitola: „Nemôžem prehrať" 45
Štvrtá kapitola: Porušené sľuby 57
Piata kapitola: Občan Rupert 67
Šiesta kapitola: Rambo 77

DRUHÁ ČASŤ: NADVLÁDA
Siedma kapitola: „Musím myslieť na svoje deti" 89
Ôsma kapitola: Prvý medzi rovnými 101
Deviata kapitola: Nová méta 115
Desiata kapitola: „Je ľahšie byť Murdoch mimo News Corp ako v nej" 129
Jedenásta kapitola: „Urobím to po svojom" 141

TRETIA ČASŤ: KOLAPS
Dvanásta kapitola: Štvrtý júl 157
Trinásta kapitola: Rozkol 171
Štrnásta kapitola: „Ak tú dohodu uzavriete, ani s jedným z vás už nikdy neprehovorím" 183
Pätnásta kapitola: Rodinná harmónia 197
Šestnásta kapitola: Namietajúce deti 211

Epilóg 221
Poďakovanie 225
Poznámka o zdrojoch 227
Použité zdroje 229

Prológ

ŠESTNÁSTEHO SEPTEMBRA 2024 RÁNO SA vysoko položenou nevadskou púšťou vinul konvoj čiernych SUV vezúcich predstaviteľov najmocnejšej mediálnej dynastie na svete. Pripomínal pohrebný sprievod, ktorým v istom zmysle aj bol. Rupert Murdoch zničil svoju rodinu v snahe splniť si celoživotný sen a ustanoviť prvorodeného syna Lachlana za svojho nástupcu. Miestom posledného odpočinku však nebol cintorín, ale budova okresného súdu Washoe County v Rene.

K tomuto zúčtovaniu sa schyľovalo deväť mesiacov. Šiesteho decembra 2023 predložil Murdoch návrh na zmeny v neodvolateľnom rodinnom truste s cieľom upevniť Lachlanovu kontrolu nad pravicovým mediálnym impériom, ktoré počas posledného polstoročia formovalo politiku na troch kontinentoch. Murdochove dospelé deti z prvých dvoch manželstiev – Prudence, Elisabeth a James – sa spojili a snažili sa mu v tom zabrániť. Korene tejto rodinnej vojny však siahali omnoho hlbšie. Murdoch svoje deti od samého počiatku staval proti sebe v darvinovskom zápase o to, ktoré z nich raz povedie globálny konglomerát News Corp. Svoje impérium pritom vybudoval z jediných austrálskych novín zdedených po otcovi. Vzájomná rivalita súrodencov sa prejavovala v tom, že James a Lachlan sa už v detstve pretekali, kto urobí viac zhybov, ako aj v súťaživých hrách na šarády, ktoré rodina hrávala počas Vianoc. Nebol

to len súboj v zasadacej miestnosti, bol to bratovražedný spor o otcovu lásku.

Okolo ôsmej ráno zastavilo pri obrubníku prvé auto a okamžite ho obkolesili novinári. Vystúpila z neho Prudence s manželom Alasdairom MacLeodom, dlhoročným manažérom News Corp. Šesťdesiatšesťročná Prudence bola oblečená v dôstojnej čiernej farbe, ktorá ostro kontrastovala s jej platinovými vlasmi po plecia. Prue bola jediným dieťaťom z Murdochovho prvého manželstva s austrálskou letuškou Patriciou Booker. Ako najstaršia zo súrodencov si od rodinného biznisu zachovávala najväčší odstup a do boja o nástupníctvo sa nikdy nezapojila. S postavením outsiderky sa už zmierila, no kedysi jej spôsobovalo nesmiernu bolesť. Pred rokmi sa jej veľmi dotklo, že keď Murdoch v jednom rozhovore o nástupníctve vymenovával svoje deti, vôbec ju nespomenul. Vtedy mu zatelefonovala a nakričala naňho.

O chvíľu neskôr vystúpila z SUV Murdochova druhá dcéra Liz spolu s manželom, umelcom Keithom Tysonom. Päťdesiatšesťročná Liz mala na sebe béžový kostým a pôsobila dojmom vyrovnanej podnikateľky, ktorá celé desaťročia bojovala o to, aby ju brali vážne. Podľa mnohých bola najbystrejšia zo všetkých, no Murdoch vyznával staromódne prvorodenstvo, a tak dcéru, ktorú mnohí považovali za najvhodnejšiu nástupkyňu, odsunul na vedľajšiu koľaj. Liz odišla z rodinnej firmy v roku 2000 a založila si vlastnú mimoriadne úspešnú televíznu produkčnú spoločnosť. Napriek tejto neprávosti nedávala najavo zatrpknutosť. Snažila sa mať s otcom aj s Lachlanom blízky vzťah. Ak si členov rodiny predstavíme ako štáty, samu seba vnímala ako Švajčiarsko. Spor o trust v Nevade ju prinútil konečne si vybrať stranu.

Ako posledný prišiel človek, ktorý niesol za toto právne zúčtovanie najväčšiu zodpovednosť: James. Keď spolu s manželkou Kathryn kráčal po schodoch ku kupolovitej budove súdu, pevne ju držal za ruku. Päťdesiatjedenročný James mal na sebe tmavý oblek a úzku kravatu, hoci práve tento korporátny vzhľad v mi-

nulosti odmietal. Čierna ovca rodiny James bol kedysi zachmúreným chlapcom s odfarbenými vlasmi, tetovaniami a pírsingmi, ktorý miloval archeológiu a odišiel z Harvardu, aby založil hiphopové vydavateľstvo. Rupert Murdoch bol však slnkom, okolo ktorého obiehala celá rodina, a jeho gravitačná sila bola priveľká na to, aby sa z nej dalo vyslobodiť. James sa do biznisu vrátil v polovici 90. rokov. Osvojil si bezohľadné vystupovanie a prebojoval sa do pozície Murdochovho dediča. Murdocha však dráždila Jamesova centristická politika a snaha o to, aby News Corp získala rešpekt v elitných kruhoch. V roku 2012, keď James viedol londýnske bulvárne noviny spadajúce pod News Corp, vyšlo najavo, že novinári z Murdochovho denníka *News of the World* v snahe získať senzačné informácie nelegálne odpočúvali telefóny tisícov ľudí. James popieral, že by o tom vedel, Rupert však najväčší škandál v dejinách spoločnosti využil na jeho zosadenie a nahradenie Lachlanom.

Zatrpknutosť doviedla Jamesa v exile k morálnemu precitnutiu. Rovnako ako Kathryn, ktorá sa venovala klimatickému aktivizmu, bol presvedčený, že televízia Fox News predstavuje hrozbu pre demokraciu. Keď 6. januára 2021 stúpenci Donalda Trumpa vyplienili Kapitol, James verejne vyhlásil: „Médiá, ktoré svoje publikum zásobujú lžami, vypustili zákerné a nekontrolovateľné sily, ktoré tu s nami zostanú celé roky." V snahe pochopiť svojho otca sa James venoval štúdiu rímskych dejín. Naučil sa naspamäť celé pasáže z románu *Hadriánove pamäti*. Ten o zomierajúcom vládcovi, ktorý je posadnutý dedičstvom a hľadá nástupcu, napísala v roku 1951 Marguerite Yourcenar: „Boli sme príliš odlišní, a tak vo mne nenašiel to, čo väčšina ľudí disponujúcich absolútnou mocou zúfalo hľadá na smrteľnej posteli: poslušného nástupcu predurčeného opakovať tie isté metódy, ba aj tie isté omyly." James prišiel do Rena so zámerom postarať sa o to, aby sa dejiny neopakovali.

Potom nasledovala pauza – dvadsať minút, ktoré o narušenej rodinnej dynamike vypovedali mnohé. V snahe zabrániť

napätému stretnutiu pri obrubníku boli príchody starostlivo naplánované vopred. Pred budovou zastavilo biele SUV značky Audi a Rupert Murdoch z neho ťažkopádne vystúpil spolu so svojou piatou manželkou Jelenou Žukovou. Nasledovala falanga osobných strážcov. Deväťdesiattriročný Murdoch opatrne kráčal v tmavom obleku, ktorý trochu nepatrične skombinoval s teniskami. Pôsobil zoslabnuto, ale pod týmto dojmom sa skrývala obrovská moc, ktorú mal stále v rukách ako vlastník Fox News, *The Wall Street Journal*, londýnskych *The Times*, vydavateľského konglomerátu HarperCollins a desiatok bulvárnych denníkov vrátane *The Sun* a *New York Post*. Murdoch nevybudoval len konzervatívne spravodajské impérium, vytvoril štvrtú zložku vládnej moci. Jeho propagandistický stroj zarábal na pobúrení, šíril konšpiračné teórie a formoval myslenie miliónov ľudí na troch kontinentoch. Práve Murdochove médiá sa viac než ktokoľvek iný zaslúžili o to, že do prezidentského úradu nastúpil Donald J. Trump.

Po Murdochovi vystúpil z auta Lachlan s manželkou Sarah, bývalou modelkou a televíznou moderátorkou. Päťdesiattriročný Lachlan stále disponoval chlapčenským šarmom, hoci strieborné pramienky už prezrádzali plynutie času. Komentátori opisovali rodinnú vojnu Murdochovcov ako „shakespearovskú". V tomto kontexte bol Lachlan Hamletom. V roku 2005 z firmy odišiel pre ponižovanie zo strany Murdochových dvoranov a vrátil sa do Austrálie, kde vybudoval vlastný mediálny biznis. Status vyvoleného syna prijal až po desaťročí vytrvalého otcovho presviedčania. V to ráno vstupoval Lachlan do budovy súdu plne odhodlaný niesť Murdochovo dedičstvo ďalej. Minulú jeseň sa ho ešte naposledy pokúsili odradiť od podania žaloby, ale Lachlan reagoval neoblomne: prepísanie trustu je otázkou „otcovej vôle… nemalo by to byť komplikované ani kontroverzné".

Dvere súdnej siene sa zatvorili a Murdochovci zmizli z dohľadu. Presne takto to Murdoch chcel. Svoj trust zaregistroval v Nevade, pretože práve tento štát ponúkal najveľkorysejšie pravidlá ochrany súkromia. Dovnútra nemali prístup žiadni

novinári ani kamery. V tajnosti mala zostať dokonca aj samotná existencia súdneho sporu. Spis na súde vo Washoe County označoval prípad jednoducho ako „Vo veci trustu Doe 1". Murdoch zbohatol vďaka tomu, že formoval verejnú mienku, a bol odhodlaný kontrolovať aj tú o sebe.

Murdochovci sa usadili a čakali, kým komisár pre dedičské konania okresu Washoe County Edmund Gorman otvorí pojednávanie. Členovia rodiny si vymieňali letmé pohľady a všímali si jemné stopy času v tvárach ostatných. Od ich posledného stretnutia v jednej miestnosti uplynuli už dva roky. Za ten čas sa rodina rozpadla. Ak však chceme pochopiť, ako najúspešnejší mediálny magnát v dejinách dokázal spôsobiť zánik vlastnej rodiny, musíme sa vrátiť o takmer storočie späť do Austrálie, kde sa istý osamelý chlapec na mieste zvanom Cruden Farm snažil získať priazeň svojho dominantného otca.

PRVÁ ČASŤ
DOBYTIE

PRVÁ KAPITOLA

Vydavateľko

TO, ŽE SA RUPERT RAZ stane svedkom rozpadu svojej rodiny v dôsledku sporu o nástupníctvo, bolo nevyhnutné – pocit predurčenosti mu totiž už pred sedemdesiatimi rokmi vštepil jeho vlastný otec. Keith Arthur Murdoch bol zachmúrený Škót s nosom v tvare nákovy, zvrašteným čelom a hlboko posadenými očami, ktorý chápal, že novinári formujú udalosti v rovnakej miere ako politici s prístupom k moci. Z otca sa stal najobávanejší austrálsky novinár a syn si z toho navždy odniesol dve ponaučenia: že pravidlá sú na to, aby sa porušovali, a že noviny znamenajú moc.

Keitha v detstve trápilo výrazné zajakávanie. To bolo niekedy také silné, že si nedokázal kúpiť ani lístok na vlak a cieľ cesty si musel napísať na papier, ktorý potom ukázal prednostovi stanice. Možno práve pre tento hendikep sa zriekol kariéry kazateľa a rozhodol sa stať novinárom. Slávu si vydobyl počas prvej svetovej vojny ako tridsaťročný zahraničný korešpondent melbournského denníka *Age*. V roku 1915 ho tieto noviny vyslali, aby pokrýval britskú inváziu na polostrov Gallipoli v Turecku. Keith videl, že v beznádejnom ťažení na Konštantínopol používajú aristokratickí britskí dôstojníci austrálskych vojakov ako potravu pre delá, a bol zhrozený. Vyhol sa vojenskej cenzúre a austrálskemu premiérovi doručil správu o „strašnom

a nákladnom fiasku" v dĺžke osemtisíc slov. Tento text sa stal známy ako Keithov „List z Gallipoli". Jeho štýl písania charakterizovalo spravodlivé rozhorčenie, osudové drámy, nafúknuté egá a jasne definovaní hrdinovia a zloduchovia – teda základné prísady bulváru. „Výsledkom bola veľmi zidealizovaná predstava austrálskeho vojaka, ktorého na jatky posielajú Briti popíjajúci džin s tonikom tri míle od pobrežia," spomínal neskôr Rupert. Tento senzáciechtivý materiál prinútil britského premiéra Herberta Asquitha stiahnuť deväťdesiattisíc vojakov, čím zachránil nespočetné množstvo austrálskych životov. „Možno to nebolo fér, ale zmenilo to dejiny," povedal Rupert o otcovej správe.

Zvyšok vojny strávil Keith v Londýne, kde sa temnému umeniu bulvárnej novinárčiny učil od vládnuceho krstného otca britskej žurnalistiky: od muža s okrúhlou tvárou, tlačového magnáta Alfreda Harmswortha, ktorý bol skôr známy ako lord Northcliffe. (Jeho nepriatelia ho volali „Napoleon z Fleet Street",[1] jeho zamestnanci jednoducho „šéf".) Tento neslávne známy vydavateľ riadil denníky *Daily Mail* a *Daily Mirror* a bol presvedčený, že žurnalistika nie je o verejnej službe, ale o zisku. „Noviny majú zarábať... dajte verejnosti to, čo chce," vyhlásil. „Ľudí vždy zaujímajú tri veci: zdravie, sex a peniaze," hovorieval svojim zamestnancom. Práve preto svoje noviny zapĺňal banálnymi informáciami a senzačnými príbehmi o zločinoch a sexe. V roku 1905 pobúril britský establišment kúpou prestížneho denníka *Observer*. O tri roky neskôr získal stratové londýnske noviny *Times* a vyvolal tak paniku v radoch elít.

V roku 1914 už Northcliffe kontroloval 40 percent trhu s rannými vydaniami novín a 45 percent večerníkov – takúto koncentráciu mediálnej moci svet nikdy predtým ani potom nevidel. Svoj obrovský vplyv využil na to, že ešte pred vypuknutím prvej svetovej vojny podnecoval v radoch britskej verejnosti

[1] Fleet Street je ulica v centre Londýna tradične spojená s britskou tlačou, na ktorej od 16. storočia sídlili tlačiarne a neskôr redakcie významných novín. Názov Fleet Street sa preto používa aj prenesene ako označenie britskej novinárskej a tlačovej scény – pozn. prekl.

protinemecké nálady. Bol aj fanatickým antisemitom a prichádzal s titulkami ako *Prečo Židia nejazdia na bicykloch*. Keď sa však v jeho blízkosti ocitol Keith, Northcliffova moc bola už na ústupe. Tlačový magnát sa správal čoraz paranoidnejšie a nevyspytateľnejšie. V redakcii vytiahol pištoľ a tvrdil, že ho Nemci chcú zavraždiť otrávenou zmrzlinou. Zomrel v roku 1922 ako päťdesiatsedemročný, pravdepodobne na syfilis. V tom čase sa už Keith vrátil do Austrálie a vďaka Northcliffovým kontaktom sa stal šéfredaktorom novín *Melbourne Herald*.

Keith upadajúci večerník oživil pomocou Northcliffovho receptu: kratšie články, ostrejšie titulky a súťaže. Melbournská spoločnosť ho začala prezývať „lord Southcliffe". Čitatelia to však ocenili: náklad *Heraldu* do roka stúpol o 40 percent. Predstavenstvo ho povýšilo na výkonného riaditeľa. Keith skupoval konkurenčné noviny, časopisy a rozhlasové stanice po celej Austrálii a vytvoril tak prvý austrálsky celoštátny mediálny konglomerát. Napriek takémuto úspechu mu však predstavenstvo odmietlo v *Heralde* priznať významný vlastnícky podiel, čo v ňom vyvolávalo zatrpknutosť. Svoje bohatstvo teda potajme využil na nákup podielov v novinách v Brisbane a Adelaide.

Koncom 20. rokov minulého storočia už Keith patril medzi najbohatších podnikateľov v krajine. Žil v georgiánskom sídle s dvadsiatimi miestnosťami, ktoré vyzdobil starožitným čínskym porcelánom. „Viem, že mnou pre moju lásku k peniazom opovrhujete," povedal raz istému zamestnancovi, keď mu svoju zbierku ukazoval, „ale ako inak by človek mohol získať takéto krásne veci?" Chýbala mu už len manželka. V roku 1927 si ako štyridsaťdvaročný v jednom časopise o spoločenskom živote všimol fotografiu osemnásťročnej debutantky s mandľovými očami menom Elisabeth Greene. O rok neskôr sa vzali. Ako svadobný dar kúpil Keith pozemok s rozlohou vyše tridsaťšesť hektárov, ktorý ležal päťdesiat kilometrov južne od Melbourne. Práve na ňom vzniklo sídlo v štýle amerického Juhu, ktoré sa nachádzalo na konci dlhej štrkovej príjazdovej cesty lemovanej eukalyptami s citrónovou vôňou. Keith dal svojmu idylickému

domovu meno Cruden Farm a inšpiroval sa pritom dedinou v škótskom grófstve Aberdeenshire, z ktorej pochádzal jeho otec Patrick. O polnoci 11. marca 1931 Elisabeth porodila syna: Keitha Ruperta Murdocha. Chlapca všetci volali Rupert.

PODĽA VÄČŠINY SVEDECTIEV BOL RUPERT osamelým dieťaťom. Dlhé hodiny bez priateľov trávil na farme lovením králikov, kydaním hnoja a jazdením na svojom shetlandskom poníkovi menom Joy Boy. Sir Keith – do rytierskeho stavu ho pasovali v roku 1933 – bol pre Ruperta aj jeho tri sestry Helen, Anne a Janet neprítomným otcom. Po návrate domov býval mrzutý a uzavretý. „Keith nemal s Rupertom veľkú trpezlivosť a neustále dával najavo sklamanie," povedal istý človek, ktorý ho v detstve poznal. Rupert prišiel na to, že otcovo uznanie mu dokáže získať jedna vec: noviny. Začal teda tráviť čas v redakcii *Heraldu*. Vôňa čerstvej tlače, rachot písacích strojov a dunenie tlačiarenských strojov ho očarili. Cez víkendy sa Rupert váľal na otcovej posteli, zatiaľ čo sir Keith perom upravoval články. „Život vydavateľa je asi ten najlepší život na svete," povedal Rupert neskôr.

Zatiaľ čo sir Keith bol odmeraný, Elisabeth bola panovačná. Rupert spomínal, že matka ho naučila plávať tak, že ho počas plavby do Anglicka hodila do lodného bazéna. „Musel som s krikom a ako pes doplávať k okraju," povedal. Inokedy ho prinútila spať v chatrči na farme, aby bol „otužilejší". „Možno ma vtedy považovali za starú obludu," priznala Elisabeth. Zároveň však syna rozmaznávala. Povzbudzovala ho, aby trávil čas s jej výstredným otcom Rupertom „Popom" Greenom, obchodníkom s vlnou a hazardným hráčom, ktorý si vedel vypiť. „Neustále stávkoval na kone a hral karty... a o zodpovednosti nemal ani potuchy," povedala Elisabeth. Pop rozmaznával Ruperta zmrzlinou a dovolil mu šoférovať auto skôr, než vôbec nohami dočiahol na pedále. Sir Keith bol na neblahý vplyv svojho svokra alergický. „Jedna z nočných môr môjho otca spočívala v tom, že skončím ako môj starý otec, čo sa mi možno aj trochu stalo,"